

Augustus nieuwsbrief

Beste leensters, leners en andere belangstellenden,

Augustus - zomertijd - alles gaat net een beetje anders dan anders: de openingstijden zijn iets aangepast (geen 1e, maar alleen 3e zaterdag vd maand), er zijn minder recent verschenen boektitels dan gewoonlijk, tijd voor andere dingen dan gewoonlijk. Zaterdag 3 augustus zal de bieb dus niet open zijn.

*De dag erna op zondag 4 augustus is de jaarlijkse , met duizenden boeken van gerenommeerde boekhandelaren en antiquariaten uit heel Nederland. Met de boekenmarkt als inspiratiebron, vindt tegelijkertijd de 3e editie van het **WoordWaarde Festival** plaats van 1 t/m 4 augustus 2024. Het is een festival dat volledig in het teken staat van het boek, taal en literatuur: gesproken, gezongen of geschreven taal: alles komt aan bod.

Meer info: <https://www.deventerboekenmarkt.nl>

*Parijs is sinds dit weekend even het middelpunt van de (sport)wereld. Lang hadden vrouwen niets te zoeken op de Olympische Spelen. Toen Pierre de Coubertin in 1896 de Spelen nieuw leven in blies wilde hij niet dat vrouwen zouden deelnemen. Volgens hem was het de taak van vrouwen om de mannen te belonen met applaus. Het niet mee mogen doen van vrouwen zou ook te maken kunnen hebben met de naaktheid van de atleten en met het oorspronkelijk religieuze karakter van de Spelen, toen ze verbonden waren met vruchtbaarheidsriten. Inmiddels doet een historisch aantal vrouwen mee, bijna de helft van het aantal atleten. In een nos-filmpje wordt de geschiedenis van vrouwen op de Spelen

verteld: <https://nos.nl/op3/video/2530463-hoe-vrouwen-de-spelen-veroverden>

den

Op de website van Atria, het Kennisinstituut voor Emancipatie en Vrouwengeschiedenis in Amsterdam, vind je een beschrijving en overzicht van de deelname van Nederlandse Vrouwen aan de Olympische Spelen: <https://atria.nl/nieuws-publicaties/overig/vrouwen-in-sport/olympische-spelen-en-de-deelname-van-nederlandse-vrouwen/>

*Op 15 augustus worden in Nederland de slachtoffers herdacht van de Japanse bezetting van Nederlands-Indië/Indonesië en het einde van de Tweede Wereldoorlog in Azië. Op deze dag in 1945 kwam met de Japanse capitulatie definitief een einde aan de Tweede Wereldoorlog. De oorlogservaringen en de grootschalige ontheemding die volgde werken door tot op de dag van vandaag bij inmiddels 2 miljoen Nederlanders met een Indisch oorlogsverhaal in de familie. Beelden van Japanse kampen in de Tweede Wereldoorlog zijn er nauwelijks, en al helemaal niet van vrouwen en meisjes. Daardoor zijn er weinig documentaires over de kampen in voormalig Nederlands-Indië gemaakt.

2Doc.nl selecteerde negen documentaires en tv-programma's die de geschiedenis van Nederlands-Indië belichten en laten zien hoe die nog altijd voortleeft in onze samenleving. Ze zijn bedoeld om het zwijgen te doorbreken - zoals ook de titel luidt van een van de documentaires. Een Nederlandse filmmaker laat in **Als ik mijn ogen sluit - Leven met de Japanse kampen** dertien vrouwen die het hebben overleefd aan het woord. Het is een film over vrouwen en meisjes die de Japanse kampen overleefden en hoe zij hier later in hun leven mee omgingen. Als de vrouwen hun ogen sluiten, komen de 'vergeten' verhalen bovendrijven. Ze worden geïllustreerd door de honderden tekeningen die er door de vrouwen en kinderen in het kamp zijn gemaakt.

Regisseur Pieter van Huijstee heeft zelf een persoonlijke band met deze geschiedenis, aangezien zowel zijn moeder als oma tot de overlevenden van kamp Tjideng behoorden. Omdat hij met zijn moeder nauwelijks over haar ervaringen heeft gesproken, stelt hij in de film juist de vragen die hij nu niet meer aan zijn overleden moeder kan stellen. Op 15 augustus wordt de documentaire 's avonds uitgezonden op 2doc.

Onlangs uitgebrachte titels

– **Ex-vrouw** van Ursula Parrott wordt omschreven als een klassieker over een pas gescheiden vrouw in New York in 1924, tijdens de Jazz Age. De roman was aanvankelijk anoniem gepubliceerd in 1929 en gaat over een modern en ruimdenkend getrouwd stel. Ze werken allebei, roken, drinken en hebben een open relatie: ze geloven in liefde buiten het huwelijk. Tenminste, zolang hij degene is die overspel pleegt. Wanneer zij het doet, wordt Peter woedend en eist hij een scheiding. Daarmee begint voor haar een nieuw leven als single, als ex-vrouw, een leven met ontegenzeggelijk veel glamour. Toch ervaart ze ook de keerzijde van de Jazz Age: onenightstands en vreselijke katers, geldzorgen en hartzeer. Als ex-vrouw moet ze zich staande houden in een mannenwereld vol dubbele standaarden.

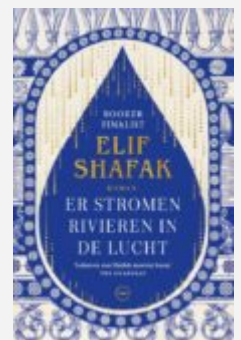
– Irene Solà is een jonge Catalaanse schrijfster en kunstenares. Haar eerste publicatie was een dichtbundel, *Bèstia (Beest)*, daarna volgden twee romans. Nu is van haar vertaald ***Ik gaf je ogen en je keek in de duisternis***. In een boerderij in de Catalaanse bergen ligt de oude Bernadeta op sterven. De vrouwen in haar familie komen bijeen om afscheid van haar te nemen, ook de reeds overleden vrouwen van de familie verzamelen zich – een bont gezelschap. De matriarch, Joana, wil Bernadeta aan de andere kant verwelkomen, en dus koken de vrouwen van verschillende generaties een uitgebreid feestmaal. Het verhaal beslaat tegelijkertijd één dag en meer dan vier eeuwen. Het vertelt legendes en volksverhalen, en stelt de vraag: wat wordt herinnerd en wat wordt vergeten, wier verhalen worden gewaardeerd en geloofd, en welke mythen liggen ten grondslag aan hoe we de wereld nu denken te begrijpen? “... meeslepend én geestig, cerebraal én zintuiglijk”.

– Vorig jaar juni verscheen het eerste deel van de Helsinki-trilogie, *Het kleinste gemene veelvoud*, van Pirkko Saisio. In de trilogie dient Helsinki als achtergrond terwijl de stad in de loop van de decennia verandert. Nu zijn deel 2 én 3 verschenen. In ***Afscheid*** neemt een jonge vrouw afscheid van haar ouderlijk huis, het idealisme van haar jeugd en de vrouwen van wie ze houdt. En in verhuist een jonge vrouw naar Zwitserland, op zoek naar de liefde en erkenning die haar thuis werden ontzegd. Maar haar verlangen om erbij te horen bindt haar steeds strakker in het korset. Pirkko Saisio laat zien hoeveel een vrouw moet opgeven om echt onafhankelijk te zijn. De Finse schrijfster komt in september naar het ILFU in Utrecht en wordt omschreven als “Waarschijnlijk de beste levende auteur in Finland. Ze is wijs, diepzinnig, grappig, erudiet en natuurlijk een goddelijke verteller” en “‘Indringend, en sterke gelijkenissen met Tove Ditlevsen”

– ***Er stromen rivieren in de lucht*** van Elif Shafak bevat drie verhaallijnen: In 1840 in Londen raakt Arthur gefascineerd door het oude Mesopotamië en in het bijzonder door het epische Gilgamesj-epos, over een hooghartige held die pas tot inkeer komt wanneer hij alles kwijt is. In 2014 in Turkije moet de 10-jarige Narin vluchten voor ISIS, samen met haar oma, die uit een lange lijn van vrouwelijke zieners komt. En in 2018 in Londen vindt Zaleekhah troost in haar onderzoek naar rivieren. Ze komt via een vriendin in aanraking met een bijzondere oude taal. Wat de drie buitenstaanders door de eeuwen heen met elkaar verbindt, is het water, want: ‘Water bewaart alle herinneringen. Het zijn de mensen die vergeten.’ Wederom een rijke, roerende en actuele roman van Elif Shafak.

- De Britse schrijfster *Eleanor Shearer* is de kleindochter van Caribische migranten die naar Engeland kwamen. Voor **Vrij stroomt de rivier** (*River sing me home*) liet ze zich inspireren door de verhalen van vrouwen die op zoek gingen naar hun kinderen. Haar debuutroman speelt in 1834 op Barbados, waar een vrouw er alles aan doet om haar vijf kinderen te vinden. Ze zijn verkocht aan andere plantages. De pas aangenomen wet zegt dat haar volk nu vrij is. Zij kan zich echter pas echt vrij voelen als ze haar kinderen heeft opgespoord. Het is een moeilijke zoektocht, de informatie is vaak onbetrouwbaar, net zoals de mensen die hun hulp aanbieden dat zijn. Toch zal Rachel haar zoektocht niet opgeven voordat ze weet wat er met haar twee zoons en drie dochters is gebeurd.

- Klassieker **Een gifhouten bijbel** van is na 25 jaar opnieuw uitgegeven. Eind jaren vijftig trekt Nathan Price met zijn vrouw en hun vier dochters naar een dorp in Congo om de bevolking tot het christendom te bekeren. De onderneming is van het begin af aan gedoemd te mislukken. Het gezin is niet ingesteld op de harde, primitieve levensomstandigheden, en Nathans fanatisme en onbegrip voor zijn omgeving roepen gevaarlijke reacties over hen af. Naast een mooi familie-epos is de roman ook een portret van Afrika.

- En een thriller die volgens de VPRO-zomerboekentips niet mag ontbreken: **Een stem uit het bos** van *Liz Moore*: "Het bed is leeg" is alvast een veelbelovende beginzin van dit loeispannende verhaal dat begint in de zomer van 1975. Het bed staat in een elitair zomerkamp en is van de dertienjarige Barbara van Laar, die haar steenrijke, drankzuchtige moeder tot waanzin drijft met haar woedeaanvallen en driftbuien. Barbara verdwijnt spoorloos, nadat zestien jaar eerder haar broer Bear ook al verdween. Twee vermiste kinderen uit dezelfde familie, daar is iets niet pluis. De geheimen van de Van Laars worden langzaam onthuld in deze perfecte zomerse pageturner, die niet alleen spannend is maar ook diepgang heeft dankzij de vele geloofwaardige personages en thema's als pubervriendschap en privilege.'

Poëzie

-

Verhalen

- Vis een bundeling van persoonlijke levensverhalen en anekdotes over huisdieren. *Delphine Lecomte* beschrijft op de haar bekende manier herinneringen en brengt odes aan dieren die haar leven verrijkten en zelfs redding boden in barre tijden, in tegenstelling tot de mensen om haar heen, aan wie ze weinig had. Het waren telkens weer de dieren die redding en schoonheid boden. De dieren houden er immers geen bijbedoelingen op na. Ze zijn onverschillig, impulsief, wonderlijk en helend. Allerlei soorten dieren komen aan bod, van honden en katten, tot kameleons en kreeften.

Non-fictie

- **Lied van verzet** is het autobiografische levensverhaal van twee vroegere bewoners van 't Hooge Nest, het kunstenaarsechtpaar. Roxane van Iperen schreef er in haar boek 't Hooge Nest over, nadat ze in het huis was komen wonen. Zij baseerde zich op dit toen nog niet vertaalde *Lied van verzet*. Zij was danseres en groeide op in de Amsterdamse Jodenbuurt, hij was een Duits musicus die in Berlijn ooggetuige was van de opkomst van het Derde Rijk. Als de Duitse bezetting aanbreekt gaan ze in het verzet, net als veel van hun communistische en Joodse vrienden. Noodgedwongen duiken ze onder en komen terecht in villa t Hooge Nest in Naarden. Daar worden ze verraden, waarna het hem lukt om te ontkomen. Jaldati en haar zus Janny overleven de kampen. In mei 1945 vinden *Lin Jaldati* en *Eberhard Rebling* elkaar terug. Ze beginnen een nieuw, muzikaal en succesvol leven vanaf 1952 in de DDR, zij als vertolkster van het Jiddische lied, begeleid door hem op de piano.

Activiteiten in Utrecht en daarbuiten:

- In het Stedelijk Museum Amsterdam is een eerste uitgebreid overzicht te zien van het werk van de Roemeense

kunstenares Ana Lupas, . Haar werk bestaat uit textielwerken, sculpturen, installaties en acties. Het omvat meer dan zes decennia en getuigt van een onverzettelijke toewijding aan artistieke vrijheid tijdens uitdagende politieke omstandigheden. *Ana Lupas* sluit aan bij neo-avant-garde stromingen zoals land art, post-minimalisme en Arte Povera, maar ze haalt haar inspiratie ook uit de folklore en oude lokale praktijken, waar ze van jongs af aan mee in aanraking is gekomen. Ze maakt doelbewust gebruik van materialen die destijds niet met kunst werden geassocieerd, zoals wol, katoen, hennep en vlas, 'arme' materialen, ook uit pure noodzaak; er was niet veel anders te krijgen.

Meer info: <https://www.stedelijk.nl/nl/tentoonstellingen/ana-lupas>

- In Kunstmuseum Den Haag exposeert keramiste **Vilma Henkelman**. Vilma identificeert zich helemaal met haar materiaal: "De klei ben ik". Na een klassiek begin met vormen als vazen, borden en schotels begon zij aan gedurfde experimenten als een 'potvorm met zes stukjes been ingesnoerd met touw', of een 'schaal doorboord met een staaf betonijzer'. Daarmee bevrijdt ze de klei van connotaties als 'vrouwelijk' of 'toegepast'. Een hoogtepunt in de tentoonstelling is de groep werken **The very moment**, waar meditatie centraal staat in het maakproces.

Meer info: <https://www.kunstmuseum.nl/nl/tentoonstellingen/vilma-henkelman>

- Het Museum van de Vrouw in Echt schetst in de tentoonstelling aan de hand van de levens van een aantal Nederlandse criminele vrouwen hoe dun het lijntje kan zijn tussen criminaliteit en een 'gewoon' bestaan. En ook hoe ver criminele vrouwen kunnen gaan. Bij misdrijven als mishandeling, moord, bankroof en oplichting wordt meestal alleen aan mannen gedacht, maar onderzoek van de laatste jaren laat zien dat vrouwen actiever zijn en waren in de (georganiseerde) misdaad dan lang is gedacht. In sommige markten blijken vrouwen zelfs opvallender aanwezig te zijn, al spelen zij deels andere rollen dan mannen, maar die zijn zeker niet minder gewelddadig, ingrijpend of belangrijk. Dit gegeven heeft gevolgen voor de aanpak van (georganiseerde) criminaliteit.

Meer info: <https://www.museumvandevrouw.nl/tentoonstellingen/criminele-vrouwen/>

- In het Bonnefanten museum in Maastricht is de tentoonstelling **Malgorzata Mirga-Tas: this is not the end of the road**. De Pools-Roemeense kunstenares maakt meestal enorme werken van stukken felgekleurde stof met bonte patronen. Daarbij werkt ze nauw samen met een hechte groep medewerkers, onder wie haar eigen familieleden. Ze groeide op in een Roma-nederzetting in Zuid-Polen. Al vanaf haar studie aan de Academie voor Schone Kunsten in Krakau houdt ze zich bezig met het bevragen en bevorderen van het leven en de cultuur van het Romavolk. Naast haar wandtapijtenreeks *Re-enchanting*

the World (twaalf textiele werken, gebundeld in drie horizontale banen volgens een complex iconografisch systeem, gebaseerd op een 15e-eeuwse frescocyclus) zijn ook niet eerder vertoonde en speciaal voor deze tentoonstelling gemaakte werken te zien.

Meer info: <https://www.bonnefanten.nl/nl/tentoonstellingen/malgorzata-mirga-tas>

- En over criminele vrouwen? en het dunne lijntje gesproken: het Fries museum besteedt nog steeds aandacht aan aan de vele kanten van het leven van de beroemde Friezin moeder, gescheiden vrouw, danseres, spionne. Als Mata Hari veroverde de Friese Margaretha Zelle met sensuele tempeldansen de harten van het grote publiek en van menig officier. Tot de Eerste Wereldoorlog uitbrak en de Fransen haar beschuldigden van spionage en een executiepeloton in 1917 haar leven beëindigde.

Meer info: <https://www.friesmuseum.nl/tentoonstellingen/delevensvanmatahari>

Bibliotheeknieuws:

- In augustus zal de bibliotheek open zijn op de aangegeven tijden, en dus net een beetje anders dan anders.

Iedereen die wil komen rondkijken en/of boeken lenen en terugbrengen is van harte welkom.

- In september beginnen we aan het 13e seizoen van onze leesgroep, met weer een mix van eigentijdse en klassieke romans. Er is nog een enkele plaats open.

Meer info: <https://vrouwenbibliotheek.nl/?s=leesgroep>

Nieuwe boeken in de bibliotheek

Het liefdespaar van de eeuw van Julia Schoch, *Baren buiten de box* van Bahareh Goodarzi en Daan Borrel, *Het boek van de zwaan* van Alexis Wright, *Het kunstzijden meisje* van Irmgard Keun, en 2 giften van Jacomijn: *Charlotte Brontë* van Rebecca Fraser en *Rebecca West* van Fay Weldon

Nieuwe recensies van deze maand als link bijgevoegd:

- <https://vrouwenbibliotheek.nl/2024/07/07/een-soort-eelt-door-rinske-bouwman/>

- <https://vrouwenbibliotheek.nl/2024/07/10/huizen-van-anderen-door-lore-segal/>

- <https://vrouwenbibliotheek.nl/2024/07/16/het-luik-van-sneeuw-door-emily-holmes-coleman/>

De leenbijdrage voor 2024 is vastgesteld op € 27,50. Je kunt hiervoor onbeperkt boeken lenen en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn. Vanaf augustus geldt een leenbijdrage van € 15,- voor de rest van het kalenderjaar. Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken op ons banknummer **NL18 RABO 0366 0430 05** ten name van **Stichting Es Scent ovv naam en 'leenbijdrage 2024'**. Meer overmaken om de vrouwenbibliotheek extra te ondersteunen mag natuurlijk altijd. Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek, met een startbedrag van € 5,- per kalenderjaar. Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden en veel recensies; de nieuwsbrief is ook te lezen via onze website.

Marjolein Datema

Utrecht, 29 juli 2024